

Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
DGRO-Directie Ruimte en Beleid
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp: Zienswijze Nota Ruimte
Middelharnis, 27 januari 2026

Geachte heer/mevrouw,

KIMO/VNKG is de vereniging van 34 Nederlandse kustgemeenten (inclusief de vijf eilanden). Al ruim 25 jaar behartigt KIMO de belangen van deze gemeenten op alles wat speelt langs de Noordzeekust. Sinds 2024 is hieraan de naam Vereniging van Nederlandse Kustgemeenten (VNKG) toegevoegd. Daarmee benadrukken we dat we een organisatie zijn vóór en dóór Nederlandse kustgemeenten. Daarnaast maken we onderdeel uit van KIMO International: een samenwerkingsverband van circa 80 kustgemeenten uit verschillende landen in Noordwest-Europa, die zich al sinds 1990 inzetten voor het beschermen, behouden en verbeteren van mariene milieus, kustwateren, schone stranden en bloeiende kustgemeenschappen.

Wij zijn ons ervan bewust dat zienswijzen op de ontwerp-Nota Ruimte formeel tot en met 15 december 2025 konden worden ingediend. Een aantal kustgemeenten heeft hiervan gebruikgemaakt. Na afstemming met onze leden en het bestuur van KIMO/VNKG willen wij echter ook namens alle kustgemeenten (inclusief de vijf eilanden) gezamenlijk een aantal aandachtspunten adresseren. Gezien de omvang van de verwachte ruimtelijke en maatschappelijke effecten in kustgebieden achten wij het van belang deze punten alsnog expliciet en gezamenlijk onder de aandacht te brengen.

Hoewel wij het positief vinden dat het Rijk met de ontwerp-Nota Ruimte een langetermijnvisie presenteert voor de ruimtelijke inrichting van Nederland, en wij de ambities van de ontwerp-Nota Ruimte onderschrijven, constateren wij dat enkele wezenlijke uitgangspunten onvoldoende zijn meegenomen. Zo ontbreekt een expliciete en integrale benadering van het belang van toerisme en recreatie in Nederland, en in het bijzonder van het toerisme langs de Nederlandse kust. Daarnaast missen wij een integrale, samenhangende visie op de kust als geheel, in relatie tot onder meer waterveiligheid, economie, recreatie, toerisme, natuur en landschap.

In deze fase van de ontwerp-Nota Ruimte zien wij kansen om de ruimtelijke keuzes die richting 2030, 2050 en 2100 gemaakt gaan worden, verder te versterken en aan te scherpen. In deze brief lichten wij onze standpunten graag nader toe.

Belang van toerisme en recreatie in Nederland en langs de Nederlandse kust

Toerisme en recreatie zijn van groot economisch en maatschappelijk belang voor Nederland. In 2023 ontving Nederland 49,4 miljoen nationale en internationale verblijfsgasten. Dit aantal groeit naar verwachting tot circa 61 miljoen in 2035 (+24%).¹ In 2024 bedroegen de totale bestedingen aan toerisme en recreatie 111,2 miljard euro. De sector levert circa 4% van de bruto toegevoegde waarde en is goed voor 5,5% van de werkgelegenheid, met bijna 800.000 banen.²

¹ <https://www.nbtc.nl/nl/site/download/download-nbtc-celth-forecast-2035-landelijke-prognose-nl?disposition=inline>

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/36/toeristische-bestedingen-stijgen-tot-ruim-111-miljard-euro-in-2024>

Een aanzienlijk deel van deze groei vindt plaats in de kustgebieden. Prognoses laten zien dat het aantal verblijfs gasten aan de kust tussen 2017 en 2030 met circa 56% toeneemt, van ongeveer 6,4 miljoen naar meer dan 10 miljoen bezoekers. Daarmee groeit het kusttoerisme sneller dan in de rest van Nederland. Daarnaast trekken kustplaatsen grote aantallen dagbezoekers: op zonnige dagen ontvangen drukke badplaatsen tienduizenden tot meer dan honderdduizend bezoekers per dag. Deze ontwikkeling biedt belangrijke economische kansen voor kustgemeenten en hun regio's, onder meer voor horeca, verblijfsaccommodaties, detailhandel en aanverwante sectoren. Tegelijkertijd vraagt de groei om tijdige ruimtelijke keuzes.

De kust is één van de meest onderscheidende en internationaal herkenbare landschappen van Nederland en vormt een essentieel onderdeel van het recreatieve aanbod. Wij pleiten daarom voor expliciete erkenning van de kust als economisch en recreatief kerngebied, waarbij toeristische functies als volwaardig ruimtelijk belang worden beschouwd. In de ontwerp-Nota Ruimte ontbreekt momenteel een duidelijke visie op de ruimtelijke ontwikkeling en facilitering van toerisme en recreatie, met name in de kustgebieden. Gezien de verwachte groei is het van belang dat toerisme en recreatie expliciet en integraal worden meegenomen in ruimtelijke afwegingen richting 2030, 2050 en verder.

Integrale, samenhangende benadering van het kustgebied

De ontwerp-Nota Ruimte is niet uitgewerkt langs een specifieke gebiedsindeling. Gezien de breedte van de onderwerpen is dit begrijpelijk. Desondanks vragen wij nadrukkelijk aandacht voor een integrale en samenhangende benadering van het kustgebied, in samenhang met onder meer waterveiligheid, economie, recreatie en toerisme, natuur en landschap.

Waterveiligheid vormt een essentiële randvoorwaarde voor de ruimtelijke ontwikkeling van de kust. Voldoende brede stranden en duinen zijn daarbij van cruciaal belang als eerste verdedigingslinie tegen overstromingen en de gevolgen van klimaatverandering. Beleidskeuzes die invloed hebben op de ruimtelijke inrichting van de kust dienen dit veiligheidsbelang expliciet te borgen.

Tegelijkertijd is de kust meer dan een waterveiligheidsvraagstuk alleen. Het kustgebied is ook van essentieel belang voor natuur en landschap, recreatie en toerisme, de lokale en regionale economie en de leefkwaliteit van inwoners. Het kustlandschap is immers een van de belangrijkste redenen waarom de kust zoveel toeristen trekt en in het kustgebied komen unieke flora en fauna voor die bescherming verdienen. De recreatieve economie is sterk afhankelijk van deze ruimtelijke kwaliteit van het kustlandschap. Al deze kwaliteiten waarborgen vraagt om een delicate balans.

De hierboven geschetste ontwikkelingen laten zien dat een aanzienlijke groei van het aantal toeristische bezoekers in het kustgebied wordt verwacht. Circa 75% van die bezoekers bezoekt Nederland met een recreatief motief.³ De toeristische dichtheid (het aantal overnachtingen per dag per km²) lag in 2023 in de kustprovincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland hoger dan in andere provincies.⁴ Dit kan positief zijn voor de lokale en regionale economie, maar leidt tot een toenemende recreatiedruk. Daarbij wordt nu al een structureel tekort aan recreatieve ruimte geconstateerd in Nederland. Tot 2030 is naar schatting 27.000 hectare extra recreatieruimte nodig, oplopend tot 63.000 à 66.000 hectare in 2050.⁵ Deze ontwikkeling zet de natuurgebieden aan de kust verder onder druk, terwijl juist de natuur en het landschap de aantrekkingskracht van het kustgebied bepalen. Het toenemende aantal bezoekers kan ook gevolgen hebben voor de leefbaarheid in het kustgebied. Uit onderzoek blijkt namelijk dat steeds meer inwoners in kustplaatsen vrezen dat het in de toekomst te druk wordt.

Voldoende brede stranden zijn daarom niet alleen nodig voor de waterveiligheid, maar ook voor het opvangen van de toenemende recreatie- en toerismedruk én het bieden van voldoende ruimte voor natuur en landschap. Daarbij komt dat brede, goed toegankelijke stranden essentieel zijn om de inzet en veiligheid van hulpdiensten te waarborgen. Bij incidenten, extreme weersomstandigheden

---

³ https://www.nbtc.nl/nl/site/download/kerncijfers-2024-update_najaar-2024?disposition=inline

⁴ https://www.nbtc.nl/nl/site/download/kerncijfers-2024-update_najaar-2024?disposition=inline

⁵ [Zorgen om groeiend tekort aan recreatieruimte](#)

of piekmomenten in bezoekersaantallen moeten stranden bereikbaar blijven voor reddingsdiensten, ambulancezorg en andere hulpverleners.

Het kustlandschap staat dus onder druk door juist diezelfde toenemende toeristische stroom die erdoor wordt aangetrokken. Juist daarom vraagt het kustgebied om een zorgvuldige afweging tussen waterveiligheid, economie, recreatie, natuur, landschap en leefbaarheid. Dit vraagt om voldoende ruimte, duidelijke zonering en een doordachte ruimtelijke inrichting van het kustgebied. Deze samenhang komt in de ontwerp-Nota Ruimte momenteel onvoldoende tot uitdrukking. Wij zouden graag zien dat deze benadering wordt meegenomen in de Nota Ruimte.

Conclusie en oproep

Wij vragen het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening deze punten expliciet te betrekken bij de verdere uitwerking en besluitvorming rondom de ontwerp-Nota Ruimte. Een evenwichtige ruimtelijke visie waarin deze belangen volwaardig worden meegenomen, draagt bij aan een landschappelijk aantrekkelijk en economisch sterk Nederland en kustgebied, nu en in de toekomst.

Hoogachtend,

KIMO/VNKG (Vereniging Nederlandse Kustgemeenten)

Voorzitter

Dhr. J.C. Knap

Directeur

Dhr. A.J.C. van der Vlugt